

*Curtea Constituțională
a Republicii Moldova*

str. Alexandru Lăpușneanu nr. 28,
Chișinău MD 2004,
Republica Moldova

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. g) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. g) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

10:55

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
Intrare Nr.	2526	
" 23 "	11	2023

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. BOLEA Vasile
2. Deputat în Parlament
3. bd. Ștefan cel Mare 105

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Obiectul prezentei sesizări îl constituie interpretarea oficială a articolelor 122 alin. (1) și 136 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

- Este în drept un Consiliul Superior al Magistraturii, în componentă incompletă (în care nu sunt aleși reprezentanții tuturor nivelurilor instanțelor de judecată iar unii membri sunt cu mandat expirat), să inițieze concursul de selectare și să numească un judecător la Curtea Constituțională în sensul art. 136 alin. (2) din Constituție?
- Numirea unui judecător al Curții Constituționale de către un Consiliu Superior al Magistraturii incomplet, cu majoritate simplă din cei prezenți (în care prevalează membrii non-judecători) desemnați pe criterii politice de către majoritatea Parlamentară, ar putea afecta echilibrul constituțional dintre puteri, principiul separației puterilor în stat și principiul independenței Curții Constituționale în sensul prevederilor constituționale prevăzute la art. 6 , 134 și 137 din Legea Supremă?
- Este afectat principiul echilibrului constituțional dintre puteri, numirea unui judecător al Curții Constituționale de către o autoritate judecătorească influențată politic de către Parlament, prin instituirea unor reglementări legislative de către Parlament menite să asigure majorității parlamentare o influență decisivă în Consiliul Superior al Magistraturii, prin reprezentanții non-judecători delegați în Consiliul Superior al Magistraturii, (fără participarea opoziției), în sensul art. 6, art. 134 alin. (2), art. 136 alin. (2) din Constituție;
- Sunt respectate aparențele de independență a Curții Constituționale, în sensul art. 134 alin. (2) din Constituție în cadrul procedurii de numire a 3

judecători în componența Curții Constituționale, influențată de către Parlament. Cum se va soluționa blocajul Curții Constituționale în cazul parității de voturi în favoarea sistării procedurii de neconstituționalitate a legilor adoptate de către Parlament, inclusiv în raport cu drepturile și libertățile fundamentale ale cetățeanului garantate de Constituție, în sensul realizării misiunii constituționale a Curții, consfițită la art. 134 alin.(3) din Constituție.

- Procedura de numire a unui judecător la Curtea Constituțională de către o componență incompletă a Consiliului Superior al Magistraturii, influențată politic, instituită de Parlament contrar standardelor democratice în materie de decizie administrativă, induce riscuri de control și/sau neutralizare a Curții Constituționale de către puterea politică și a prevederilor art.1 alin. (3), art. 6, art. 134 alin. (3) din Constituție.

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2

Suveranitatea și puterea de stat

(1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 6

Separția și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 121¹

Rolul

Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței autorității judecătorești.

Articolul 122

Componenta

(1) **Consiliul Superior al Magistraturii este format din 12 membri: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești, și șase persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.**

(2) Procedura și condițiile de alegere, numire și încetare a mandatului membrilor Consiliului Superior al Magistraturii sunt stabilite de lege. Membrii Consiliului Superior al Magistraturii pot fi revocați, în condițiile legii.

(3) Candiții la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii care nu fac parte din rândul judecătorilor sunt selectați prin concurs, în baza unei proceduri transparente, în bază de merit, și sunt numiți de Parlament cu votul a trei cincimi din deputații aleși.

(4) Dacă numirea candidaților care nu fac parte din rândul judecătorilor la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii în condițiile alineatului (3) a eșuat, procedura și condițiile de numire a acestora sunt stabilite de lege.

(5) Membrii Consiliului Superior al Magistraturii sunt aleși sau numiți pentru un mandat de 6 ani, fără posibilitatea de a deține două mandate.

Articolul 123

Atribuțiile

(1) Consiliul Superior al Magistraturii asigură numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile în mod direct sau prin intermediul organelor sale specializate.

(2) Modul de organizare și funcționare al Consiliului Superior al Magistraturii se stabilește prin lege organică.

Articolul 134

Statutul

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 135

Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează Constituția;

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice sesizate de Curtea Supremă de Justiție;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 136

Structura

(1) Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani.

(2) **Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.**

(3) Judecătorii Curții Constituționale aleg, prin vot secret, președintele acesteia.

Articolul 137

Independența

Judecătorii Curții Constituționale sînt inamovibili pe durata mandatului, independenți și se supun numai Constituției.

Articolul 138

Condițiile pentru numire

Judecătorii Curții Constituționale trebuie să aibă o pregătire juridică superioară, o înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 15 ani în activitatea juridică, în învățămîntul juridic sau în activitatea științifică.

Articolul 139

Incompatibilități

Funcția de judecător al Curții Constituționale este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată retribuită, cu excepția activității didactice și științifice.

2. LEGISLAȚIA INTERNĂ

Legea cu privire la Curtea Constituțională

Articolul 1. Curtea Constituțională – autoritate de jurisdicție constituțională

(1) Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova.

(2) Curtea Constituțională este independentă și se supune numai Constituției.

(3) Curtea Constituțională:

- a) garantează supremația Constituției;
- b) asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere judecătorească;
- c) garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Articolul 2. Legislația privind Curtea Constituțională

Curtea Constituțională se conduce în activitatea sa de Constituție, de prezenta lege, de Codul Jurisdicției Constituționale.

Articolul 3. Principiile de activitate

Curtea Constituțională activează în baza principiilor:

- a) independenței;
- b) colegialității;
- c) legalității;
- d) publicității.

Articolul 4. Atribuțiile

(1) Curtea Constituțională:

a) exercită la sesizare controlul constituționalității legilor, regulamentelor și hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și dispozițiilor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;

b) interpretează [Constituția](#);

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a [Constituției](#);

d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;

e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova, validează mandatele deputaților și al Președintelui Republicii Moldova;

f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova, interimatul funcției de Președinte, imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;

g) rezolvă excepțiile de neconstituționalitate a actelor juridice;

h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.

(2) Competența Curții Constituționale este prevăzută de [Constituție](#) și nu poate fi contestată de nici o autoritate publică.

(3) În exercitarea jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională poate solicita Curții Europene a Drepturilor Omului emiterea unui aviz consultativ în chestiuni de principiu privind interpretarea sau aplicarea drepturilor și libertăților fundamentale prevăzute în [Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale](#) sau în protocoalele la aceasta.

Articolul 5. Durata mandatului

(1) Durata mandatului Curții Constituționale nu este limitată.

(2) Judecătorul Curții Constituționale poate deține această funcție pe durata a două mandate.

Articolul 6. Structura

(1) Curtea Constituțională se compune din 6 judecători, numiți pentru un mandat de 6 ani.

(2) **Doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.**

(3) Pe lângă Curtea Constituțională se formează Secretariatul, care are sarcina de asigurare a activității Curții.

(4) Pe lângă Curtea Constituțională poate funcționa un Consiliu științific consultativ.

Legea cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii

Articolul 3. Componenta

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în

domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant prevăzut la art.3¹ alin.(1¹) lit.c), care nu activează în cadrul puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic. Cel puțin 4 dintre aceștia trebuie să aibă experiență în domeniul dreptului.

(3) Șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii, care nu fac parte din rândul judecătorilor, sunt selectați în mod deschis și transparent de către Comisia juridică, numiri și imunități, în baza unui concurs public, și sunt numiți prin hotărârea Parlamentului cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși. Modul de organizare a concursului se stabilește de Parlament. Concursul se organizează până la expirarea mandatului membrilor numiți anterior și constă din examinarea dosarelor și audierea candidaților în ședință publică. Comisia juridică, numiri și imunități întocmește avize argumentate pentru fiecare candidat selectat și propune Parlamentului numirea acestora.

(3¹) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii prevăzuți la alin.(3) sunt supuși evaluării integrității de către Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, constituită în baza legii. Decizia comisiei se include în dosarul candidatului. Candidatul care nu a promovat evaluarea nu poate fi inclus în buletinul de vot.

(3²) Dacă procedura de numire de către Parlament a membrilor prevăzuți la alin.(3) a eșuat, chestiunea respectivă se include, după consultarea fracțiunilor parlamentare, în ordinea de zi a ședinței Parlamentului din cadrul aceleiași sesiuni, după 15 zile lucrătoare, membrii respectivi urmând a fi numiți cu votul a trei cincimi dintre deputații aleși.

(3³) Dacă din doua încercări nu reușește să numească toți membrii Consiliului Superior al Magistraturii menționați la alin.(3), Parlamentul poate numi membrii Consiliului Superior al Magistraturii în locurile vacante cu simpla majoritate, cu condiția ca aceștia să obțină avizul pozitiv al comisiei de experți independenți. Regulamentul privind organizarea și funcționarea comisiei respective se aprobă de Parlament. Comisia de experți independenți este formată din:

- a) Avocatul Poporului (Ombudsmanul);
- b) un avocat desemnat de către Consiliul Uniunii Avocaților;
- c) un judecător desemnat de Plenul Curții Supreme de Justiție;
- d) un procuror desemnat de Consiliul Superior al Procurorilor;
- e) un membru desemnat de Președintele Republicii Moldova.

(3⁴) În urma unui interviu public, comisia menționată la alin.(3³) emite un aviz cu privire la fiecare candidat rămas în concurs. Comisia emite un aviz pozitiv doar dacă se convinge că, în calitate de membru, candidatul va contribui eficient la realizarea mandatului Consiliului Superior al Magistraturii și nu va pune în pericol independența acestuia sau a sistemului judecătoresc.

(4) Șase membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor sunt aleși prin vot secret de către Adunarea Generală a Judecătorilor, după cum urmează: patru – din cadrul judecătorilor, unul – din cadrul curților de apel și unul – din cadrul Curții Supreme de Justiție. Se consideră aleși în calitate de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii candidații judecători care au acumulat cel mai mare număr de voturi. Ceilalți candidați se consideră membri supleanți, care suplinesc funcțiile vacante de membri ai

Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor corespunzător nivelului instanțelor judecătorești pentru care au fost aleși, în ordinea descrescătoare a numărului de voturi obținute. În cazul parității de voturi între candidații la funcțiile vacante de membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor corespunzător nivelului instanțelor judecătorești, precum și în cazul supleanților, paritatea se soluționează prin tragerea la sorți, conform modalității aprobate de Adunarea Generală a Judecătorilor.

(5) Consiliul Superior al Magistraturii anunță data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor, la care urmează să fie aleși membrii acestuia, cu cel puțin două luni până la data ședinței. Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii depun dosarele de participare în adresa Consiliului Superior al Magistraturii cu cel puțin 30 de zile până la data desfășurării ședinței Adunării Generale a Judecătorilor. Lista candidaților și dosarele de participare depuse se publică pe pagina web oficială a Consiliului Superior al Magistraturii în următoarea zi lucrătoare după expirarea termenului-limită pentru depunerea dosarelor.

(6) Candidații la funcția de membru al Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor au dreptul să desfășoare campanie de promovare (electorală). Președinții instanțelor de judecată facilitează întâlnirile candidaților cu judecătorii.

(7) Pentru asigurarea activității Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorii aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor sunt detașați pe durata exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii. După obținerea calității de membru, funcțiile administrative deținute anterior de către membrii judecători ai Consiliului Superior al Magistraturii devin vacante de drept.

(8) Pe durata exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, membrii numiți conform alin.(3) nu pot desfășura activități de reprezentare în judecătorii, la curțile de apel și la Curtea Supremă de Justiție.

Articolul 24. Adoptarea de hotărâri

(1) **Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul deschis al majorității membrilor prezenți**, cu excepția cazului prevăzut la art.19 alin.(4).

(2) Hotărârea motivată se redactează în cel mult 30 de zile și se semnează de președintele ședinței. În hotărâre se menționează numărul de voturi exprimate în favoarea și împotriva hotărârii.

(3) În cazul în care un membru al Consiliului Superior al Magistraturii face opinie separată, aceasta este anunțată imediat, se motivează și se publică odată cu hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii.

(4) În cazul în care Consiliul Superior al Magistraturii își exercită atribuțiile prevăzute la art.22 alin.(4), membrul Consiliului Superior al Magistraturii care a înaintat sesizarea privind faptele ce pot constitui abateri disciplinare nu participă la examinarea chestiunii.

IV. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI

Începând cu luna ianuarie 2021, componenta Curții Constituționale este incompletă după declararea vacanței unei funcții de judecător care urmează a fi supliniți de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Din anumite motive obiective dar și subiective (tărăgănarea alegerii unei noi componente a Consiliului Superior al Magistraturii), pînă în prezent nu a fost numit un judecător la Curtea Constituțională din partea CSM.

Astăzi, componența CSM nu este deplină - doar 9 din 12 membri. Nu sunt numiți 2 membri din partea curților de apel și un membru din partea Curții Supreme de Justiție. Un actual membru CSM este cu mandat expirat. Parlamentul urmează să mai numească un membru.

În pofida faptului că componența CSM nu este deplină, a fost demarat concursul pentru numirea unui judecător la Curtea Constituțională care se finalizează în câteva zile.

V. ARGUMENTELE ÎN VEDEREA NECESITĂȚII UNEI INTERPRETĂRI OFICIALE.

1. Conform art. 134 din Constituție, unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

Una din atribuțiile de bază ale Curții Constituționale, potrivit art. 135 alin. (1) lit. b) este interpretarea Constituției.

Analizînd aceste norme constituționale, în virtutea activității și atribuțiilor ce ne revin în situații concrete am constatat unele ambiguități la aplicarea unor prevederi din Constituție, caz ce poate fi soluționat doar de către Curtea Constituțională prin interpretarea oficială a acestei norme.

Pentru a arăta neclaritatea unor norme constituționale, la aplicarea în practică la o situație concretă, menționăm următoarele.

Potrivit art. 134 din Constituție, Curtea Constituțională este unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova. (2) Curtea Constituțională este independentă de orice altă autoritate publică și se supune numai Constituției. (3) Curtea Constituțională garantează supremația Constituției, asigură realizarea principiului separării puterii de stat în putere legislativă, putere executivă și putere

judecătorească și garantează responsabilitatea statului față de cetățean și a cetățeanului față de stat.

Art. 136 alin. (2) din Legea Supremă prevede expres că doi judecători sînt numiți de Parlament, doi de Guvern și doi de Consiliul Superior al Magistraturii.

Conform art. 122 alin. (1) din Constituție, Consiliul Superior al Magistraturii este format din **12 membri**: șase judecători aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor, reprezentând toate nivelurile instanțelor judecătorești, și șase persoane care se bucură de o înaltă reputație profesională și integritate personală, cu experiență în domeniul dreptului sau în alt domeniu relevant, care nu activează în cadrul organelor puterii legislative, executive sau judecătorești și nu sunt afiliate politic.

În cazul componența Consiliului Superior al Magistraturii nu este deplină, nu sunt numiți membri importanți din partea sistemului judecătoresc, iar unii membri sunt cu mandat expirat, oare putem vorbi despre respectarea întocmai a prevederilor art. 136 alin (2)? Constituanta a menționat expres că doi membri se numesc de CSM, având în vedere un CSM funcțional deplin și complet, un CSM care să reprezinte puterea judecătorească. Dar un CSM poate reprezenta puterea judecătorească doar dacă are componență deplină, în special din membri judecători desemnați de Adunarea Generală a Judecătorilor.

În condițiile în care componența CSM nu este deplină, nu sunt numiți unii membri judecători iar deciziile se iau cu o majoritate simplă, atunci este posibil că deciziile să fie luate în mare parte de membrii non-judecători numiți din partea Parlamentului.

În cazul în care unele decizii importante precum numirea judecătorului la Căminul Constituțional rămîne la discreția membrilor CSM numiți de Parlament, atunci este afectat echilibrul de forțe și principiul separației puterilor în stat.

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției (art.6).

Separația puterilor în stat în puterea legislativă, puterea executivă și puterea judecătorească presupune instituirea unui sistem de garanții, restricții și echilibre, care ar exclude posibilitatea dominării uneia dintre ele, ar asigura funcționarea autonomă a fiecărei ramuri a puterii, precum și colaborarea lor.

Fiind un principiu fundamental al statului de drept, separația puterilor are vocația să asigure evitarea concentrării întregii puteri în mâna unei singure autorități (de natură individuală sau colectivă). El presupune o distribuție a puterii, pentru a fi exercitată,

unor instanțe diferite și independente, înzestrate cu atribute și prerogative de conducere. În cadrul competențelor ce le sunt conferite, fiecare putere (legislativă, executivă și judecătorească) deține și exercită o serie de atribuții aflate în afara oricărei imixtiuni reciproce.

Recenta jurisprudență a Curții Constituționale a scos în evidență importanța asigurării echilibrului de forțe și necesitatea respectării separației puterilor în stat atunci când se vorbește de componența organului de autoadministrare judecătorească – Consiliul Superior al Magistraturii, necesitatea unui mandat cu drepturi depline și reguli clare la asigurarea procedurii de vot.

Astfel, prin HCC nr. 9/2022 Înalta Curte a remarcat următoarele:

”63. Curtea reține că dispozițiile constituționale privind separația puterilor în stat (articolul 6), privind independența, imparțialitatea și inamovibilitatea judecătorilor instanțelor judecătorești (articolul 116 alin.(1)), privind stabilirea prin lege organică a organizării instanțelor judecătorești, a competenței acestora și a procedurii de judecată (articolul 115 alin.(4)) definesc statutul juridic al judecătorului în Republica Moldova și subliniază calitatea justiției de ramură independentă și imparțială a puterii de stat. Pentru a-și putea realiza competențele, puterea judecătorească trebuie să fie independentă față de puterile legislativă și executivă, fapt care implică libertate față de orice influență care poate fi exercitată de acestea din urmă.

64. De asemenea, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că judecătorii trebuie să ia decizii în deplină libertate și să acționeze fără restricție și fără a fi supuși unor influențe, incitări, presiuni, amenințări sau intervenții ilegale, directe sau indirecte, indiferent din partea cărei persoane vin și de motivul de la baza lor. În calitate de deținător al autorității judecătorești, judecătorul trebuie să-și poată exercita funcția în deplină independență în raport cu toate constrângerile de natură socială, economică și politică, chiar și în raport cu alți judecători și în raport cu administrația judecătorească (a se vedea HCC nr.2 din 9 februarie 2016, § 97; HCC nr.7 din 24 martie 2020, § 38).

...

72. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat importanța distribuirii mandatelor membrilor Consiliului Superior al Magistraturii între judecători și non-judecători, astfel încât să fie asigurat un echilibru între condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autoguvernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii (a se vedea Avizele Curții Constituționale nr.1 din 22 septembrie 2020, § 125, și nr.2 din 3 decembrie 2020, § 82).

73. Concluzia Curții cu privire la acest aspect se bazează, în principal, pe bunele practici europene. În acest context, cu referire la ponderea judecătorilor în componența Consiliului Superior al Magistraturii, Comisia de la Veneția susține că o parte substanțială sau majoritatea membrilor Consiliului Judiciar trebuie să fie aleasă de judecătorii înșiși (Raportul privind numirile judecătorilor, CDL-AD(2007)028, § 50). În același timp, în

viziunea Comisiei de la Veneția, pentru a se evita corporatismul și politizarea, este necesară monitorizarea sistemului judiciar prin intermediul membrilor non-judecători ai Consiliului.

74. Doar o metodă echilibrată de numire a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii poate garanta independența sistemului judiciar. Corporatismul ar trebui ponderat prin participarea unor persoane care aparțin altor profesii juridice și care au legătură cu domeniul justiției, e.g. avocați, procurori, notari, profesori de drept și membri ai societății civile (a se vedea Opinia CDL-AD(2018)003-e, § 56).

...

84. Având în vedere că articolul 15 alin.(12) din Legea nr.26 din 10 martie 2022 reprezintă o normă conținută în dispozițiile finale și a fost adoptată în circumstanțele în care Consiliul Superior al Magistraturii activa într-o componență redusă, Curtea reține că aceste prevederi trebuie interpretate, mai curând, în sensul în care suspendă aplicabilitatea regulii cvorumului de două treimi din membri și a regulii potrivit căreia Consiliul Superior al Magistraturii adoptă hotărâri cu votul majorității membrilor săi, în favoarea aplicării normelor generale ale Codului administrativ.

85. Această interpretare are ca efect acordarea către Consiliul Superior al Magistraturii care funcționează cu șapte membri (dintre care șase judecători aleși), marea majoritate a acestora având mandatele expirate, a competenței de a decide cu majoritate simplă de patru voturi chestiunile care pun în aplicare atribuțiile sale constituționale.

86. Așadar, Curtea menționează că instituirea unui asemenea mecanism referitor la exercitarea atribuțiilor prevăzute la articolele 123 și 136 alin.(2) din Constituție afectează echilibrul dintre condiția asigurării independenței judecătorilor și condiția evitării autoguvernării corporatiste în cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

87. Autoguvernarea corporatistă apare în situația în care un număr redus de membri ai Consiliului care fac parte din rândul judecătorilor au competența să decidă cu privire la numirea, transferarea, detașarea, promovarea în funcție și aplicarea de măsuri disciplinare față de judecători. În acest caz, sistemul judecătoresc este lipsit de o monitorizare din partea membrilor non-judecători ai Consiliului și, prin urmare, diminuează încrederea publicului în organul de administrare a puterii judecătorești.

88. Din acest motiv, Curtea reține că textul "stabilite prin Constituția Republicii Moldova" din articolul 15 alin.(12) din Legea nr.26 din 10 martie 2022 este contrar articolului 122 din Constituție. Acest fapt exclude competența Consiliului Superior al Magistraturii de a adopta, pe baza articolului 15 alin.(12) din Legea nr.26 din 10 martie 2022, hotărâri care rezultă din atribuțiile prevăzute de articolele 123 și 136 alin.(2) din Constituție.

89. Până la data întrunirii legale a noii componențe, pe baza articolului 15 alin.(12) din Legea nr.26 din 10 martie 2022, Consiliul Superior al Magistraturii va putea adopta hotărâri care pun în aplicare atribuțiile prevăzute în Legea nr.26 din 10 martie 2022 sau care au ca obiect administrarea treburilor curente."

Supremația și independența Curții Constituționale nu poate fi afectată de astfel de proceduri neclare iar dubiile cu privire la constituționalitatea numirii unui judecător independent și imparțial anume din partea organului de administrare judecătorească poate afecta statutul Înaltei Curți.

Considerăm că o clarificare a unei astfel de situații de numire a unui judecător la Curtea Constituțională de către un organ constituțional incomplet, un CSM care nu reprezintă pe deplin puterea judecătorească este strict necesară.

Curtea Constituțională a interpretat oficial aceste articole sub diverse forme dar anume în sensul întrebărilor și neclarităților formulate nu există o interpretare oficială, fapt care necesită o intervenție urgentă a Înaltei Curți.

VI. CERINȚELE SESIZĂRII

Având în vedere că problema descrisă nu poate fi soluționată, la moment, prin altă procedură legală, în vederea eliminării ambiguităților, divergențelor juridice, precum și pentru determinarea sensului exact al normelor constituționale, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții interpretarea oficială a articolelor 122 alin. (1) și art. 136 alin. (2) din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

- Este în drept un Consiliul Superior al Magistraturii, în componentă incompletă (în care nu sunt aleși reprezentanții tuturor nivelurilor instanțelor de judecată iar unii membri sunt cu mandat expirat), să numească un judecător la Curtea Constituțională în sensul art. 136 alin. (2) din Constituție?
- Poate, numirea unui judecător al Curții Constituționale de către un Consiliu Superior al Magistraturii incomplet, printr-o simplă majoritate din cei prezenți (în care prevalează membrii non-judecători) să afecteze principiul separației puterilor în stat și principiul independenței Curții Constituționale în sensul prevederilor constituționale prevăzute la art. 6 , 134 și 137 din Legea Supremă?

Dat fiind faptul că procedura de numire a judecătorului la Cureau Constituțională deja este în proces de finalizare, Solicităm, respectuos, examinarea prezentei sesizări în regim de urgență.

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Deputatul în Parlament

BOLEA Vasile

